

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

115. An deficientibus hominibus saecularibus, tenerentur Religiosi contrahere matrimonium? Et notatur posse etiam nunc occurrere casum, in quo Religiosus teneretur matrimonium contrahere, vt quando ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

3. Declarationes verò Cardinalium hæ sunt, quas affert Pontius *num. 5.* Proprius Parochus est, in cuius Parochia contrahentes habitant tempore quo matrimonium contrahitur: & alia sic affert. Quando matrimonium contrahitur inter duos alienigenas, & à paruo tempore in aliquo loco habitantes, qui tamen sint cogniti, & non sint comprehensi inter vagabundos, proprius eorum Parochus esse intelligitur, in cuius parochia habitant, & tempore quo matrimonium contrahunt. Vide lector, quàm sit difficilis hæc quæstio, cum pro parte negativa adsint Rotæ decisiones, & pro affirmatiua Cardinalium responsiones. Sed cum de istis non constet authenticè, à prima opinione non discederem.

RESOL. CXIII.

An contrahentes matrimonium in peccato mortali peccent dupliciter, quia non solum suscipiunt, sed etiam ministrant hoc Sacramentum? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 198. alias 199.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 1. Ref. 11 in fine, & in to. 4. tr. 8. lege doctrinam Ref. 52. signanter à n. 2. & vers. Probatur.

§. 1. Peccare dupliciter docent Pontius de *matr. lib. 1. cap. 8. num. 11.* Valquez in 3. part. 10. 3. disp. 1. 3. 6. cap. 3. num. 38. Ledesma de *matrim. quest. 4. 3. art. 3. ad ultim. argum.* Nauatrus in cap. 1. §. Sacerdos, num. 10. dist. 6. de penit. & alij. Et ratio est, quia ipsi non solum suscipiunt, sed etiam ministrant Sacramentum. Ego peccant dupliciter, & tanquam susceptores, & tanquam ministrantes.

2. Sed contrariam sententiam probabilem esse puto, quam tenet Fernandez de Heredia *disp. de Sacram. in genere, part. 10. dub. 1. 3. num. 4.* Filiucius *tom. 1. tract. 1. cap. 6. num. 87.* Ledesma in *sum. cap. 6. tom. 1. de Sacram. in genere, dub. 9.* Fernandez in *exam. Theolog. moral. part. 3. cap. 18. §. 1. num. 5.* qui citat Sotum, Guttierrez de *matrim. cap. 4. 1. num. 3.* Sanchez de *matrim. tom. 1. lib. 2. disp. 6. num. 4.* Ioan. de la Cruz in *direct. conscient. part. 2. de Sacram. in genere, quest. 4. dub. 3. concl. 1.* Coninch de *Sacram. quest. 64. art. 6. dub. 1. num. 38.* Layman in *Theol. moral. lib. 3. tract. 1. cap. 5. num. 9.* Villalobos in *summa, tom. 1. tract. 4. diff. 4. num. 5.* vbi sic affert: [El que recibe el Sacramento del matrimonio en pecado mortal, no pecas mas que vi peccado, como si recibiera otro Sacramento, por que aunque ambos los contrahentes sean ministros, con todo no estan deputados especialmente para esso.] Vnde patet responsio ad argumentum contrariæ sententiæ.

RESOL. CXIV.

An censetur matrimonium consummatum, si solus vir intra vas femina naturale seminet, femina vero non seminante? Ex quo inferitur, quod si viro seminante femina non seminaverit, idque partibus constat, possim Religionem ingredi, & profiteri, & pars relicta in saculo aliud matrimonium inire. Ex part. 5. tract. 1. 3. & Misc. 1. Ref. 54.

Sup. hoc infra in fine Ref. 216. & in Ref. 238. §. Et ideo. & in to. 5. tr. 5. cum in fine Ref. 151. Et vt melius dissoluatur

§. 1. Affirmatiuam sententiam docent Doctores quos citat Sanchez *vbi supra num. 10.* quibus ego addo Guttierrez de *matrim. cap. 5. 4. num. 12.* vbi ex multis probat, quòd si solus vir intra vas naturale femine seminet, consummatur matrimonium, quia semen femineum non est ad generandum necessarium.

2. Sed quamuis hæc opinio sit communior &

probabilior, tamen contrariam probabilem etiam esse existimo cum Sanchez de *matrim. tom. 1. lib. 2. disp. 21. num. 11.* vbi ex pluribus Doctoribus probat per vtriusque feminis commixtionem fieri coniuges vnam carnem, & per consequens consummari matrimonium. Et ideo hanc sententiam mordicus tenet nouissimè doctus Alphonsus Caranza in eruditissimis commentariis de *partu humano, cap. 20. q. 1. n. 6.* vbi firmat, femina semen non emittente, matrimonium non consummari; & ad argumentum affirmatiuæ sententiæ respondeo illud principium philosophicum, quòd semen femineum non sit necessarium ad generationem, non esse ita certum, vt probabiliter quis contrarium tenere non possit; & ita tenent præter Doctores, quos citat Sanchez *vbi supra*, Levinus Lemnius *lib. 4. de oculis natura miraculis, cap. 23.* Ambrosius Pareus de *anatom. lib. 23. cap. 1.* Andreas Laurentius de *hist. anatom. lib. 8. cap. 2. quest. 5. & cap. 4. quest. 11.* Iacobus Guillemaus de *generatione, fol. 205.* Ioannes Baptista Saluaticus in *controuers. medic. cap. 79.* Sancta Cruz de *Hippocrate philos. super text. 73. de dieta.* Plutarchus *lib. 5. de placitis Philosophorum, cap. 5.* Lactantius Firmianus de *opificio Dei, cap. 12.* Nemesius *lib. de natura hominis, cap. 25.* Et hanc sententiam aperte docuit etiam Iustinianus (quod adhuc Iurifconsulti non obseruauerunt) in Authentica *de triente, & semisse*, quæ est Nouella 18. vbi sic ait, *Neque enim masculus ipse in se, nec femina solum ad natiuitatis propagationem sufficiens est; sed vtrumque eorum coaptauit Deus ad generationis opus.* Idem Iustinianus in §. *sed hæc institutio, de exhereditat. liberorum.* Ita vtraque persona in hominum procreatione simili naturæ officio fungitur, quòd ipsum antea supposuerat in leg. 12. tabularum *cap. 14. de legitimis hereditibus*, & ab his intelligendus est Baldus, qui filium quoddam compositum appellat in *leg. fin. in fine. Cod. de seruis fugitiuis.* Sequitur Boerius post alios *decis. 24. 1. num. 7.* & post Georgium Robalg. notat Andreas Dalnerus de *iure hominis, part. 6. num. 5.* nouissimè Thomas Actius post Syluam nuptialem in *tract. de infirmitate legali, cap. 20. num. 7.* Et tandem norandum est hanc sententiam confirmare sacrum textum in illis verbis Iob c. 10. *Nonne sicut lac mulsisti me, & sicut caseum me coagulasti.* quibus in conceptu feminum maris & femina concursus, & commixtio diuersorum, ac in casco, (ad generationem humanam necessarius) velut exprimitur.

3. Cæteras verò rationes pro hac opinione videbis apud Caranzam *loco citato*, à quo supradicta sum mutuatus, quæ omnia satis confirmant id de quo olim Romæ à quodam Eminentissimo interrogatus fui, & quod probabiliter ego docui in 4. part. tr. 2. *resol. 43.* cum Ioanne Præposito Theologo Societatis I. E. S. V. quòd si viro seminante femina non seminauerit, idque partibus constat, possent Religionem ingredi & profiteri, & pars relicta in saculo aliud matrimonium inire. Vide etiam ibi ex probabilitate huius sententiæ alios casus decisos.

RESOL. CXV.

An, deficientibus hominibus secularibus, teneretur Religiosi contrahere matrimonium? Et notatur posse etiam nunc occurrere casum, in quo Religiosus teneretur matrimonium contrahere; vt quando sequerentur seditiones, & bella, nisi Principis filius Religiosus uxorem duceret; tunc enim sub peccato mortali matrimonium inire teneretur. Ex part. 3. tract. 4. Ref. 288. alias 289.

hæc quæstio lege infra doctrinam Ref. 243. & si vides alias Ref. & 55. eius annotationum doctrina repletis.

Quæ nunc inuenitur in tom. 5. tr. 14 Ref. 153. Et cum eodem Præposito hic citato infra in Ref. 243. §. Secundo. & in Ref. 238. §. Et ideo. ante mediū, vers. Ex quibus.

Sup. hoc in
tom. 3. tr. 1.
lege doctri-
nam Ref. 78.
& aliarum
eius primæ
annot.

§ 1. **C**ontraria magis quam utilis erit hæc quæ-
stio. Negatiuam sententiam docet Basilium
Pontius de matrim. lib. 1. cap. 4. n. 11. Vasquez in 3.
part. tom. 4. disp. 1. de matr. cap. 3. Rebell. part. 2. lib. 2.
q. 2. num. 7. Syluius in 3. part. q. 41. art. 2. concl. 2. ad
argum. 5. & alij penes ipsos, putantes mundi iam fi-
nem in stare in tali casu, & idèd necessarium non esse
matrimonium contrahi à Religiosis, vt per illos ge-
nus humanum restauretur.

2. Mihi verò magis placet sententia affirmatiua
quam docent DD. quos citat, & sequitur Sanchez
tom. 1. lib. 2. disp. 3. n. 4. quibus ego addo Reginaldum
in praxi tom. 2. lib. 31. cap. 2. n. 8. Villalobos in summo
tom. 1. tract. 1. 3. diff. 3. num. 1. Et ratio est vrgenti ne-
cessitate obligans, sed in nostro casu maxime vrger,
nec seclula Dei reuelatione finem mundi adesse con-
stare poterit. Ergo, &c.

Sup. hoc in
tom. 3. tr. 1.
Vide doctri-
nam Ref. 79.
signanter in
§. Ad secun-
dum.

3. Notandum verò cum Sanchez, & Reginaldo
locis citatis, posse etiam nunc occurrere casum, in
quo aliquis Religiosus teneretur matrimonium con-
trahere, vt quando sequeretur seditiones, & bella,
nisi Principis filius vxorem duceret: tunc enim
sub onere peccati mortalis matrimonium iniuri tenetur,
non ratione præcepti matrimonij. Sed ad ca-
sus practicabiles veniamus, idèd quæro.

RESOL. CXVI.

An surdus, & mutus à natura possit contrahere ma-
trimonium? Ex p. 5. tr. 6. Ref. 9.

§. 1. **P**ro parte negatiua posset quis dicere non
posse, quia ius ciuile, vt dicemus infra pro-
hibuit his contractus inire, quia facile deciperentur.
Ergo à fortiori idem dicendum erit de contractu
matrimonij. Et ita tenet Ancharanus in cap. cum
apud, de sponsalib. n. 5. & ibi Abbas n. 6. Bullus in Oe-
conomia can. class. 2. c. 4. §. 7. lit. S. Flaminius de resignat.
benefic. lib. 5. q. 3. n. 26. Barbatia lib. 2. conf. 59. num. 10.
Cardinalis Parisius lib. 4. conf. 63. n. 4. & alij.

2. Sed contrariam sententiam veram esse puto,
quam tuetur ex multis Doctoribus Sanchez de ma-
trim. tom. 1. lib. 1. disp. 8. num. 12. vbi sic ait: Ve-
rius existimo, posse mutum simul ac surdum, si in-
tellectum perspicacem habeat, ita vt signis edoce-
ri possit, quid sit matrimonium, & signis indica-
re consensum, valide contrahere sponsalia, & ma-
trimonium: probatur ex dict. cap. cum apud, vbi in
responsione sic dicitur: Videtur si talis, nempe mu-
tus, & surdus, de quo erat quæstio, velit contra-
here, non debet sibi denegari, vbi cum loquatur
in singulari, videtur intelligere de eodem vtroque
morbo laborante. Præterea, quia aliqui muti ita
sunt perspicacis, & acuti ingenij, vt multa expli-
catu difficillima facile signis manifestent, aliaque
ipsis significata intelligant, vt experientia ipsa testa-
tur: tandem, quia hi secundum omnes possunt con-
fiteri, & absolui; ergo & contrahere matrimonium.
Ita Sanchez, cui addit Gutierrez de matrim. c. 8. n. 3.
Franciscus Mol. de ritu nuptiarum lib. 1. compar. 31.
Barbosam in leg. cum prætor, §. fin. n. 29. ff. de iudiciis.
Ripol. var. resol. c. 18. n. 207. Naldum in summa, ver.
mutus, n. 1. & Hurtadum de matr. disp. 3. diff. 3. n. 8.
vbi ita asserit: Qui à natiuitate simul est surdus, &
mutus, si sit videns, & perspicacis ingenij, poterit
valide contrahere matrimonium, quia signis visu
perceptis, poterit percipere contractum matrimonij,
quem videt aliquando celebrari, aliquid fieri ordi-
natum ad commixtionem carnalem, ac proinde in
id consentire, & de eo signis pacisci. Hæc ille,

& ego. Et in tali casu iudex colligit consensum le-
gitimum ex gestis, & signis, de quibus late Barro-
lus, & Doctores omnes in l. inuim, ff. de acquirit.
hereditat.

RESOL. CXVII.

An mutus, & surdus, & simul cæcus à natura possit
inire matrimonium?
Et quid si cæcitas non esset à natura, sed supernaturalis?
Exp. 5. tr. 6. Ref. 10.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Hostiensis,
Ioannes Andreas, Cardinalis Panormitanus,
Alexander de Neuo, Henricus, & alij quos citat
Ceuallus tom. 3. commun. opin. quæst. 75. num. 55.
Gutierrez de matrim. cap. 8. num. 4. & ex Summis
hanc sententiam docent vtri doctissimi, Angelus
verb. matrimonium 3. imp. 18. in principis, & Ta-
biena eodem verb. 2. quæst. 6. num. 7. in fine, vbi sic asserit:
Sed quid de illo, qui est cæcus, mutus, & sur-
dus? Respondetur secundum Panormitanum in cap.
cum apud, de sponsal. post Hostien. quod attenden-
dum est, vtrum possit exprimere consensum suum,
& sic admittatur, si autem non potest, quod iudex
arbitrabitur, vtrum possit exprimere, & tunc reple-
latur. Ita Tabiena.

2. Verùm sententiam contrariam docet San-
chez de matrim. tom. 1. lib. 1. disp. 8. num. 13. quia
mutus signis saltem edoceri potest, quid sit matri-
monium; fecus autem signa hæc percipere nequit,
nec etiam verba, cum simul surdus sit: ergo et de-
fectu auditus, & visus nequit adhuc confusse perci-
pere contractum matrimonij, & eius primatum ef-
fectum.

3. Et post hæc scripta inuenio hanc sententiam
docere etiam Basilium Pontium de matrim. lib. 2.
cap. 12. num. 16. Ea, inquit, quæ hæc sunt signa
de signis consensum matrimonij, veta etiam sunt
in mutis, & surdis, cum edoceri possit, quid sit
matrimonium, sicut & edoceri difficultiora alia.
At si etiam simul cæcus esset à natura, non video
quomodo discere possit, quid sit matrimonium,
aut signis exprimere consensum; fecus si cæcitas
non esset à natura, sed supernaturalis. Hæc Pontius.
Vnde cum hanc opinionem doceant Theologi, pu-
to non esse audiendus Iuriconsultus; licet ex ipis
nouissimè nostram sententiam sequatur Antonius
Rippol. var. resol. cap. 8. n. 108. vbi sic ait. Si
cæcus esset simul, qui mutus, & surdus à natura est,
cum destit modis, quo possit ipse percipere id quod
fecit, certè talis non posset contrahere, cum non
adit motus, per quem percipere ipse possit quid
agat. Ita ille.

RESOL. CXVIII.

An inter fideles possit esse matrimonium quod non sit
Sacramentum?

Sed nota, obsecro amice Lector, quod quando qui con-
traheret sine formali, aut virtuali intentione huius-
modi, quod facit Ecclesia, licet illud matrimonium
non sit Sacramentum, quia in Ministro non fuit in-
tentio necessaria, atamen validum manet in re-
tione contractus: ita vt contrahentes non possint
deinde nubere, neque in posterum posse tale matri-
monium effici Sacramentum. Ex parte 3. tractat. 4.
Ref. 254. alias 255.